

Костирко Л.А.,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри

«Фінанси та банківська справа»

Східноукраїнського національного університету

імені Володимира Даля

Пріоритети формування адаптивного механізму фінансової стратегії сталого розвитку підприємств

Забезпечення економічного зростання країни в значній мірі залежить від сталого розвитку підприємств реального сектору економіки. Ідея «сталого розвитку» знайшла відображення в концепції загального розвитку економіки, проголошеної на Всесвітній конференції ООН, в Ріо-де-Жанейро в 1992 р., на Саміті РІО у 2002 р. і XVIII Всесвітньому конгресі бухгалтерів в Куала-Лумпурі в 2010 р., в Стратегії національної безпеки України та Стратегії сталого розвитку "Україна - 2020". В цьому зв'язку формування механізму фінансової стратегії підприємств з позицій забезпечення сталого розвитку представляє суттєве значення для теорії і практики фінансового управління.

Результати дослідження показали, що на сучасному етапі не створені умови стійкого розвитку промислових підприємств: велика частка збиткових підприємств (січень-вересень 2015 р. – 39,6%); високий рівень зношеності основних засобів (2014 р. – 60,3%); скорочення інвестицій у відновлення основного капіталу в промисловості (в 2015 р. - 89,8% проти 2013 р.); низький рівень державної допомоги у фінансуванні капітальних інвестицій (2015 р. – 7,8%) та інноваційної активності. Це є наслідком недосконалості методів фінансового управління підприємств. Успіх будь-якого підприємства залежить від уміння пристосовуватися до змін ринкових умов, попереджувати настання кризових явищ і передбачати перспективи його розвитку. Тому виникає необхідність розробки адаптивного механізму фінансової стратегії сталого розвитку підприємств, який забезпечує узгодженість фінансових цілей

зацікавлених сторін та орієнтований на досягнення головної мети – стабільне відтворення вартості. Основними положеннями цього механізму є: по-перше, обґрунтування фінансового розвитку підприємства з точки зору динаміки змін вартості на підставі вибору оптимальних фінансових пропорцій відтворення вартості підприємств залежно від умов і обмежень; по-друге, системний підхід до формування організаційно-методичного базису для розробки та вибору фінансової стратегії; по-третє, адаптація механізму фінансової стратегії до змін ринкового середовища. Синергетичний ефект фінансової стратегії досягається шляхом збалансованої взаємодії систем її підтримки, а саме діагностики, аналізу, планування та інформаційного забезпечення. В основу стабільного розвитку підприємства покладено ключові характеристики, що визначають особливості протікання процесів збереження і відновлення вартості: ефективність, фінансова рівновага та фінансова стійкість. При виборі стратегічних рішень необхідно визначати обмеження потенціалу відтворення вартості підприємства, причини яких можуть бути як поза економічною системою, так і диктуватися його внутрішніми фінансовими можливостями. Індикаторами потенціалу відтворення вартості підприємства є фінансовий результат та запас фінансової стійкості (здатність до відтворення та відновлення капіталу у майбутньому).

Вихідним моментом дослідження відтворювальних процесів є аналіз закономірностей кругообігу капіталу, оскільки він відбиває характер економічного розвитку підприємства, а також фінансові можливості його зростання. В мінливих умовах господарювання важливим стає пропорційний аспект відтворення вартості капіталу. Тому найбільш придатним є балансовий підхід, використання якого дозволяє перегрупувати статі активів та пасивів на фінансові та нефінансові та визначити взаємозв'язки між показниками чистих активів і пасивів підприємства. Слід підкреслити, що незбалансованість активів і зобов'язань по термінах призводить до протиріччя між ліквідністю – рентабельністю і фінансовою стійкістю – ліквідністю і як наслідок до порушення фінансової рівноваги. Звідси, від стану фінансової рівноваги залежить вибір параметрів фінансової стратегії на певному етапі економічного розвитку

підприємства. В процесі формування параметрів фінансової стратегії необхідно визначати пріоритети важливості задач та знаходити компроміс між елементами фінансової рівноваги (ліквідності і рентабельності; фінансової стійкості і рентабельності капіталу).

В основу обґрунтування вибору стратегічних альтернатив покладено індикатори, цілі, межі поведінки елементів фінансової рівноваги та умови фінансової стратегії. Так, граничними параметрами стратегії розвитку визначено ліквідність та платоспроможність. Забезпечення пропорцій між елементами фінансової рівноваги на даному етапі досягається за умови фінансової незалежності. Стратегія стабілізації орієнтована на досягнення припустимого зростання вартості підприємств в першу чергу за рахунок додаткового вкладення капіталу і зростання потенціалу фінансової стійкості. Стратегія становлення (підтримки фінансової рівноваги) спрямована на досягнення оптимального розподілу фінансових ресурсів з метою одночасного забезпечення домінуючих ринкових позицій, раціональної структури капіталу та інвестиційної привабливості підприємства. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства орієнтована на збереження потенціалу відтворення вартості підприємств.

Прогнозування сталого розвитку підприємства на основі його вартості відрізняється розробкою удосконалених підходів до індивідуальної та комплексної оцінки вартості з урахуванням відхилень, обумовлених застосуванням різних методів оцінки, ризику та інфляції. Реалізація адаптивного механізму фінансової стратегії сталого розвитку підприємств забезпечує узгодженість фінансової стратегії і стратегічного фінансового планування, які ґрунтуються на єдиному організаційно-методичному базисі, сформованому на основі фінансової діагностики і сценарних розрахунках стратегій залежно від стану фінансової рівноваги. Використання моделі оцінки вартості підприємства дозволить оцінювати вартість в довгостроковому і короткостроковому періодах та впроваджувати допустимі фінансові стратегії розвитку з різною вартістю капіталу.